

STOWARZYSZENIE WYCHOWANKÓW AKADEMII GÓRNICZO-HUTNICZEJ

Wprowadzenie

Przypadająca w 2015 roku 70. rocznica założenia Stowarzyszenia Wychowanków Akademii Górniczo-Hutniczej im. Stanisława Staszica w Krakowie skłaniała do refleksji nad dorobkiem wielu pokoleń wychowanków AGH. Stowarzyszenie zawdzięcza im powstanie, rozwój i stałą bezinteresowną opiekę, a także poparcie i bardzo przychylną atmosferę do dalszej pracy. Powstało ono dzięki usilnym staraniom wielu absolwentów Akademii Górniczej w Krakowie, którzy kończyli studia w l. 1922-39, przetrwali trudny okres wojenny 1939-45 i ofiarnie podjęli po 1945 roku wysiłek odbudowy zniszczonego w Polsce górnictwa i hutnictwa, a więc po części także własnego warsztatu pracy, do czego przygotowała ich nadzwyczaj starannie Akademia Górnicza w Krakowie. Uczelnia rozwinęła w swoich wychowankach zmysł koleżeństwa, pielęgnowania wzajemnych więzów przyjaźni i braterstwa oraz przywiązania do źródeł przekazywanej wiedzy i szafarzy tajemnic warsztatu zawodowego i naukowego.

Struktura i formy działania SW AGH ukształtowały się bardzo wcześnie, bo już w pierwszych, najtrudniejszych latach bezpośrednio po 1945 roku. Tworzyli je bowiem absolwenci Akademii Górniczej zahartowani w wielu akcjach prowadzonych:

- w obronie niepodległości Rzeczypospolitej, a później walczący o Jej rozwój i rozkwit gospodarczy;
- na rzecz utworzenia Akademii Górniczej w Krakowie i zapewnienia jej odpowiedniego kształtu organizacyjnego i zabezpieczenia materialnego oraz intelektualnego bytu dla kadr naukowych i społeczności studenckiej,
- a wreszcie dla odbudowy Uczelni po mrocznych latach okupacji 1939-45.

Wiedzieli oni wyraźnie, czego oczekują wychowankowie Akademii Górniczej oraz czego wymaga od nich Uczelnia, z której wynieśli hart ducha, dogłębną wiedzę i wspaniałe poczucie koleżeństwa. Zawsze mieli przy tym oparcie w znakomitej kadrze profesorów swojej Akademii Górniczej, przekształconej w 1949 roku w Akademię Górniczo-Hutniczą.

Wartości te zostały poddane ostrej próbie w latach 1945-47, a więc w okresie, kiedy Uczelnia potrzebowała pomocy materialnej, fizycznej oraz mocnego wsparcia. Wychowankowie Akademii Górniczej – wymęczeni i utrudzeni zdarzeniami wojennymi, dążyli do wzajemnego zbliżenia i odzyskania dawnych więzi przyjaźni i koleżeństwa. Dążeniom tym wyszło naprzeciw Stowarzyszenie Asystentów AG, które wsparło ogół oczekowań i zorganizowało pierwszy zjazd wychowanków Uczelni bardzo wcześnie, bo już pod koniec 1945 roku. W ten nurt ogólnych dążeń, włączyli się także profesorowie i kadra nauczająca Uczelni z rektorem prof. W. Goetlem, co znacznie ułatwiło poczynienie pierwszych kroków organizacyjnych i w efekcie doprowadziło do ukonstytuowania się Stowarzyszenia Wychowanków Akademii Górniczej. Kadra naukowa była odtąd stale silnym wsparciem dla organizacji wychowanków AG. Jej wpływ i udział w strukturach organizacyjnych Stowarzyszenia dotyczy całej historii 70-lecia SW AGH. Profesorowie Uczelni nigdy nie szczędzili czasu i wysiłku dla dobra ogółu, zwłaszcza dla rozwoju macierzystej Uczelni i całej rzeszy wychowanków AGH, i pełnili zawsze wybieralną funkcję przewodniczących Stowarzyszenia, zasiadali obok wychowanków w gronie członków zarządu, pełnili także ważne funkcje w składzie przeróżnych komisji statutowych.

Pierwsze próby utworzenia organizacji Absolwentów Akademii Górniczej w Krakowie

W latach 1919-39 roku, tworzone były różne organizacje, skupiające absolwentów Akademii Górniczej. Stawiały one sobie różnorodne cele, u podstaw których oprócz pomocy socjalnej dla studentów, było tworzenie więzi między studentami Akademii, a kadrami inżynierów, pracujących w polskim górnictwie i hutnictwie.

Już 24 listopada 1919 roku, a więc jeszcze przed immatrykulacją pierwszego rocznika studentów AG, która odbyła się 7 grudnia 1919 roku, utworzono **Koło Słuchaczy Akademii Górniczej (KSAG)**. Jako główne cele stawiało ono sobie obok pomocy socjalnej, także pielęgnowanie polskich tradycji górniczych.

Pod koniec 1923 roku KSAG przekształcone zostało w **Stowarzyszenie Studentów Akademii Górniczej (SSAG)**, które w uchwalonym przez Walne Zgromadzenie statucie zapisało jako jeden z celów organizacyjnych jednoczenie studentów i inżynierów – wychowanków Akademii Górniczej. Kuratorem ze strony uczelni – zarówno KSAG, jak i SSAG, był **prof. Walery Goetel**, który wielokrotnie wspierał swoim autorytetem inicjatywy tych organizacji. Okres bardzo aktywnej działalności SSAG zakończył się w 1933 roku z chwilą wejścia w życie uchwalonej przez Sejm „Ustawy o szkołach akademickich” i przepisów o stowarzyszeniach akademickich. Niemniej SSAG podtrzymywało nadal dbałość o tradycje górnicze, zwłaszcza związane z dniem św. Barbary – patronki duchowej górników.

W 1932 roku grupa starszych kolegów członków SSAG podjęła próbę powołania samodzielnej organizacji wychowanków AG. Na zwołanym 7 grudnia 1932 roku Walnym Zebraniu Wyborczym zapadła uchwała, zatwierdzająca statut **Stowarzyszenia Absolwentów AG**. W statucie przewidziano następujące główne cele:

- ▲ kontynuowanie tradycji uczelni,
- ▲ propagowanie uczelni i zdobywanie pomocy ze strony przemysłu w wyposażeniu pracowni i laboratoriów naukowo-dydaktycznych,
- ▲ pomoc i opiekę nad młodszymi kolegami: praktykantami i inżynierami początkującymi w pracy zawodowej w górnictwie,
- ▲ utrzymywanie stałej przyjaznej więzi między absolwentami AG.

Jako jeden ze środków prowadzących do realizacji celów postanowiono okresowo zwoływać zjazdy koleżeńskie. Na siedzibę stowarzyszenia wybrano Akademię Górniczą w Krakowie. Pierwszy zarząd Stowarzyszenia Absolwentów AG składał się z 12 członków, którym kierował prezes **inż. Bogusław Loesch**. Niestety Stowarzyszenie to nie rozwinęło szerszej działalności.

W 1934 roku powołano **Koło Seniorów – Protektorów SSAG**. Do tego koła zaproszono przedstawicieli przemysłu (absolwentów AG), aby przybliżyć wychowankom życie studentów Akademii. Tuż przed wybuchem wojny SSAG otrzymało sztandar, który szczęśliwie przetrwał zawieruchę wojenną.

Wreszcie wspomnieć należy o działającym w latach 1923-48 (z przerwą wojenną) **Stowarzyszeniu Asystentów Akademii Górniczej**, którego prezesem do 1939 roku był także Bogusław Loesch. Zostało ono reaktywowane zaraz po zakończeniu działań wojennych w 1945 roku z inicjatywy kolejnych prezesów Juliana Sulimy-Samujły i Stanisława Z. Stopy. Rozpoczęło ono pracę 20 lutego 1945 roku poprzez powołanie sekcji lub komisji: mieszkaniowej, przydziałowej, zapomogowej, letniskowej, zaopatrzeniowej, wycieczkowej, a później ogródków działkowych. To właśnie w środowisku SAAG zrodziła się w 1945 roku niezmiernie ważna inicjatywa o utworzeniu Stowarzyszenia Wychowanków Akademii Górniczej w Krakowie.

W dniu 8 grudnia 1945 roku, a więc pół roku po zakończeniu wojny oraz niecały rok po opuszczeniu Krakowa przez okupanta (18 stycznia 1945), zebrała się na apel Stowarzyszenia Asystentów AG w auli uczelni znaczna grupa absolwentów AG, aby uzyskać

szczegółową informację o stratach materialnych uczelni, i co najważniejsze, o stanie kadry profesorskiej i ofiarach pośród absolwentów i studentów, związanych z obroną ojczyzny i walką niepodległościową. Zebrani postanowili podtrzymać zadzierzgniętą wtedy w auli więź i powołać do życia stałą organizację, której zadaniem miało być utrzymywanie i rozwijanie bliższych kontaktów koleżeńskich, a także bieżącej współpracy z uczelnią.

Powstanie Stowarzyszenia Wychowanków Akademii Górniczej (od 1949 roku Akademii Górniczo-Hutniczej)

Jednym z punktów zwołanego do Krakowa przez Stowarzyszenie Asystentów Akademii Górniczej na **8 grudnia 1945 roku** zjazdu wychowanków AG stała się sprawa utworzenia samodzielnego stowarzyszenia wychowanków akademii, którego członkami mogliby być wszyscy absolwenci oraz pracownicy uczelni posiadający wyższe wykształcenie. Atmosferę obrad najlepiej oddają fragmenty wystąpień osób, zabierających głos w obradach. Referat programowy poświęcony sprawom okupacji niemieckiej i zniszczeniom wojennym wśród wychowanków przedstawił prof. Feliks Zalewski. Tematyka była niezmiernie aktualna wobec zniszczeń materialnych i ludzkich, jakich doznała sama Akademia Górnicza, szkód poniesionych przez kadrę nauczającą i pomocniczą, ale także ofiar, jakich doznali jej wychowankowie i studenci. Profesor F. Zalewski zaakcentował potrzebę zespolenia wszystkich wychowanków AG w samodzielnie działające stowarzyszenie wychowanków AG.

Drugim wystąpieniem, które należy przytoczyć, jest głos w dyskusji prof. Juliana Sulimy-Samujły, który mówił: „Gdy przed kilku miesiącami byli na Śląsku inżynierowie – asystenci, to z ust kolegów z przemysłu usłyszeli zdanie: Zorganizujcie zjazd wychowanków naszej uczelni”. Związek Asystentów AG podjął tę inicjatywę i dziś jesteśmy świadkami realizacji myśli, która powstała wśród kolegów na Śląsku. Ale nie tylko ta jedna myśl ożywiła nasze poczynania.

Rozmowy ze starszymi kolegami, wynurzenia najmłodszych wychowanków uświadomiły nam, że dzisiaj nadszedł moment, który daje nam możliwość skupienia się i zorganizowania w poczuciu naszej siły i solidarności koleżeńskiej. Górnicy i hutnicy polscy zawsze mieli dążność do tworzenia zrzeszeń i odczuwali potrzebę działalności zorganizowanej. (...) Chciałbym tylko przytoczyć słowa prezesa Stowarzyszenia Polskich Inżynierów Górniczych i Hutniczych sp. inż. Eugeniusza Górkiewicza wypowiedziane w dniu 7 grudnia 1935 roku z okazji 15-lecia założenia Uczelni: „Pod względem uczelni w Stowarzyszeniu było 23 górników i hutników z dyplomami niepolskimi i 240 z dyplomami Akademii Krakowskiej. Ten stosunek rzecz prosta z każdym rokiem wzrasta na korzyść Akademii Krakowskiej, bo zwykłą koleją losów starsi koledzy z dyplomami niepolskimi odchodzą, a na ich miejsce przychodzą młodszy z Krakowa i w przyszłości stowarzyszenie przekształci się w Stowarzyszenie Byłych Wychowanków Akademii Krakowskiej”.

(...) Po wojnie jeszcze jaskrawiej wystąpił fakt przewagi liczebnej wychowanków naszej akademii nad inżynierami z obcych uczelni, a więc teraz na nas kolej wykazać naszą łączność i solidarność w jeszcze wyższym stopniu niż to występowało u leobeńczyków, petersburczyków i innych (...).

W wyniku ożywionej dyskusji powołano Komisję Statutowo-Regulaminową Stowarzyszenia Wychowanków Akademii Górniczej. Jej przewodniczącym został **prof. Feliks Zalewski**, a członkami: Stanisław Gisman, Władysław Michejda, Marian Orman, Julian Sulima-Samujło, Adam Stupnicki, Stanisław Śpiewak i Jerzy Wiland. Komisja otrzymała dwa podstawowe zadania: opracowanie statutu Stowarzyszenia oraz przygotowanie Walnego Zebrania. Z zadań tych wywiązała się, przedstawiając wyniki swojej pracy na II Zjeździe Wychowanków, zwołanym 7 grudnia 1946 roku w auli AG w Krakowie. Na Zjeździe powołano Komitet Organizacyjny Stowarzyszenia Wychowanków Akademii Górniczej w

Krakowie, który pełnił rolę tymczasowego zarządu do czasu zatwierdzenia statutu przez władze administracyjne. Komitet został wybrany w składzie: Prezes – prof. Feliks Zalewski, członkowie: Hubert Gruszczyk, Marian Orman, Stanisław Srebnicki i Stanisław Stopa.

Sprawa rejestracji statutu przeciągała się, wywołując wśród organizatorów zmienne nastroje od entuzjazmu do całkowitego zwątpienia. Działania te przypadły bowiem na bardzo trudny okres przemian ustrojowych w Polsce. Następowła zmiana ustaw i przepisów, którym trzeba się było podporządkować, ale chyba główną przeszkodą była elitarność stowarzyszenia i brak w nim przedstawicieli klasy robotniczej. Dopiero 20 października 1948 roku, dzięki zabiegom Rektora AG prof. Walerego Goetla i wsparciu wielu życzliwych ludzi głównie naszych wychowanków, Ministerstwo Administracji wydało zgodę na rejestrację statutu, a Wydział Społeczno-Polityczny Urzędu Wojewódzkiego zatwierdził statut SW AG z określeniem terenu działania na całym obszarze Rzeczypospolitej Polskiej. Zarejestrowanie Statutu SW AG pozwoliło Komitetowi Organizacyjnemu zwołać na 11 grudnia 1948 roku Walne Zebranie Wyborcze SW, które między innymi wybrało władze stowarzyszenia i zatwierdziło program i plan pracy na najbliższe lata. Pierwszym przewodniczącym SW AG został prof. Feliks Zalewski, dotychczasowy przewodniczący Komitetu Organizacyjnego.

Rys.1. Przewodniczący Stowarzyszenia Wychowanków Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie w latach 1945 – 2015, pracujący w kolejnych kadencjach działalności stowarzyszenia

Zarejestrowany Statut w art. VI i VII tak określał cele i metody działania SW AGH:

- a) jednoczenie wychowanków AGH w Krakowie ze wszystkich okresów istnienia uczelni dla utrzymania współżycia towarzysko-kulturalnego.
- b) utworzenie ognisk życia koleżeńskiego i solidarności koleżeńskiej wśród swych członków,
- c) organizowanie pomocy dla swych członków oraz rodzin pozostałych po zmarłych członkach,
- d) organizowanie pomocy naukowej i samokształceniowej dla członków,
- e) opieka nad najmłodszymi wychowankami AGH wchodzącymi w życie zawodowe,
- f) wprowadzanie członków do życia społecznego,
- g) utrzymywanie łączności z własną uczelnią i jej władzami w pielęgnowaniu tradycji górniczo-hutniczych, zawodowych i uczelnianych oraz rozwoju uczelni (...)

Art. VII. Do zrealizowania swych celów Stowarzyszenie zdążyła przez:

- a) doroczny Zjazd i Walne Zebranie w dniu Barbórki,
- b) tworzenie ognisk miejscowych oraz organizowanie bibliotek, czytelni, świetlic, sekcji fachowych i specjalistycznych,
- c) własną działalność wydawniczą,
- d) utworzenie kasy pożyczkowej i funduszu pomocy wzajemnej,
- e) czynnego i biernego udziału w wyborach SW AGH,
- f) tworzenie stypendiów i opiekę podczas praktyk dla studentów,
- g) stałą współpracę z władzami AGH oraz organizacjami akademickimi na terenie AGH,
- h) współpracę z organizacjami technicznymi,
- i) organizowanie odczytów, pogadarek, kursów, zebrań towarzyskich, wycieczek naukowych itp. (...).

Warto w tym miejscu zaznaczyć, że cele te i metody działania – mimo upływu lat i zmieniających się warunków społeczno-politycznych, są nadal aktualne.

Działalność statutowa SW AGH

Działalność SW AGH opierała się zawsze na doborze grona bezinteresownych aktywistów, pracujących wyłącznie społecznie dla potrzeb ogółu wychowanków Uczelni.

Od momentu rejestracji statutu stowarzyszenie „nabrało wiatru w żagle”. Podjęto szeroko zakrojoną akcję pozyskiwania nowych członków i organizowania się ognisk terenowych. Stowarzyszenie Wychowanków AGH dysponuje obecnie szeroką strukturą kół terenowych i regionalnych, rozmieszczonych w całym kraju. Skupiają one dużą liczbę wychowanków Uczelni i zarazem członków SW AGH. Struktura ta wywodzi się z początków Stowarzyszenia, kiedy to jej powstanie miało znamiona oczywistości i odpowiadało na ogólnie wyrażane zapotrzebowanie zbliżenia do Uczelni. Koła SW AGH przetrwały wszystkie zmiany zachodzące w kraju i jego gospodarce, a także w Uczelni. Także dziś stanowią podstawę działania Stowarzyszenia. W kołach powstała kadra oddanych społeczników, którzy bezinteresownie realizują z jednej strony zadanie zbliżenia wychowanków do Uczelni, a z drugiej są jej ambasadorami w terenie: w gospodarce, nauce, szkolnictwie, polityce i kulturze.

W miarę upływu lat i zmieniających się warunków zewnętrznych modyfikowano Statut SW AGH aż do wersji obecnej z 2009 roku, w której dostosowano jego zapisy do wymagań stawianych organizacjom pożytku publicznego. Systematycznie powiększano liczbę kół i członków, która w połowie lat 90. ubiegłego wieku osiągała prawie 180 kół i 10 tysięcy członków. Przemiany ustrojowe i związana z nimi likwidacja wielu przedsiębiorstw i zakładów państwowych (stanowiących bazę dla kół) spowodowała zaprzestanie przez nie działalności, a ich członkowie stawali się tak zwanymi członkami indywidualnymi – obecnie skupionymi w kole im. Walerego Goetla, istniejącym przy Zarządzie Głównym SW AGH.

Liczba członków pozostaje prawie na niezmiennym poziomie – około 5 tysięcy członków czynnych (mających opłacone składki) i drugie tyle zalegających z ich płaceniem. Skupieni są oni obecnie w około 70 kołach.

Rozwój SW AGH zaznaczył się głównie w formie stałego przyrostu liczby członków, a także powiększania liczby kół terenowych i regionalnych, które rozmieszczone są na całym obszarze Polski. Wrażliwość na losy kolegów i ich rodzin zaowocowała ustanowieniem specjalnej akcji pomocy dla wdów i sierot po zmarłych kolegach i członkach Stowarzyszenia. Akcja ta przetrwała nieprzerwanie przez 70 lat i działa w oparciu o fundusze gromadzone z dobrowolnych składek wychowanków AGH.

Przybliżenie spraw codziennych i nadzwyczajnych Uczelni do jej wychowanków to kolejne ważne zadanie wykonywane przez Stowarzyszenie Wychowanków AGH. Odbywa się ono w najbardziej przystępnej formie, na ogół poprzez wzajemne kontakty kadr Uczelni oraz jej wychowanków, publikacje, uczestnictwo w ważnych wydarzeniach odbywających się na terenie Akademii Górniczo-Hutniczej i jej wydziałach. Do tej samej grupy zadań należy także dbałość o pielęgnowanie tradycji związanych z historią Uczelni i specyfiką uprawianych zawodów. Nader aktualne i niezmiennie pozostają do dziś, mimo zmieniających się szybko stosunków ekonomiczno-społecznych w kraju, wyniesione z Uczelni więzy wzajemnej przyjaźni i koleżeństwa, a także szacunku, którymi darzą się jej wychowankowie.

Systematycznie organizowane są zebrania zarządu oraz jego prezydium, często z udziałem zapraszanych rzeczników, a także spotkania wyjazdowe władz Stowarzyszenia w siedzibach kół terenowych. Od początku istnienia SW aż do 1985 roku organizowane były – często wspólnie z NOT lub poszczególnymi wydziałami AGH – Sesje Naukowe i Zjazdy Naukowe wychowanków uczelni. Bardzo często połączone one były ze zjazdami koleżeńskimi absolwentów AGH.

Przez cały okres swej działalności SW AGH kolejno kontynuuje prace związane z uczczeniem pamięci zmarłego prof. Karola Bohdanowicza, wybitnego uczonego geologa, profesora AG. Między innymi ze składek uczniów profesora, wychowanków AG wzniesiono pomnik nagrobny w Alei Zasłużonych na Powązkach w Warszawie. Wydano także pośmiertnie drukiem wielkie czterotomowe dzieło profesora pt. „Surowce Mineralne Świata”. Komitet Uczczenia Pamięci prof. K. Bohdanowicza rozwiązano 5 czerwca 1952 roku po wykonaniu wszystkich podjętych zadań.

Tablicę pamiątkową ku czci prof. Walerego Goetla – wykonanej w formie popiersia z brązu z okolicznościowym napisem (rys.2a), umieszczonego na głazie granitowym, wydobytym przez górali z potoku w Dolinie Chochołowskiej w Tatrach. Odsłonięto ją w dniu 4 października 1975 roku. Nazwiska osób, uhonorowanych godnością członka honorowego są umieszczane pośmiertnie na marmurowej artystycznie wykonanej tablicy według projektu prof. J. Nowakowskiego z ASP w Krakowie. Odsłonięto ją w dniu 10 maja 1996 roku, a znajduje się ona w holu budynku A-0 po jego prawej stronie. Do 2016 roku umieszczono na niej 61 nazwisk (rys.2b), ale tylko osób nieżyjących.

Inne sukcesy organizacyjne – uzyskane przez Stowarzyszenie, to ufundowanie m.in. dla Wydz. Metalurgicznego:

- ♣ tablicy pamiątkowej ku czci prof. Władysława Łoskiewicza – 1964,
- ♣ płyty nagrobnej prof. Feliksa Olszaka na Jego grobie na Cm. Rakowickim – 1966,
- ♣ tablicy pamiątkowej ku czci prof. Feliksa Olszaka – 1968,
- ♣ tablicy pamiątkowej ku czci prof. Zygmunta Jasiewicza – 1970,
- ♣ tablicy pamiątkowej ku czci prof. Romana Dawidowskiego – 1972,
- ♣ tablicy pamiątkowej ku czci prof. Aleksandra Krupkowskiego – 1979,
- ♣ tablicy pamiątkowej ku czci prof. Tadeusza Malkiewicza – 1982,
- ♣ tablicy pamiątkowej ku czci prof. Wacława Leskiewicza – 1998,

- ▲ i wielu innych, gdyż z inicjatywy SW AGH powstało wiele tablic pamiątkowych, umieszczanych we wnętrzach budynków lub na murach pawilonów uczelni.

Rys.2. Tablice pamiątkowe ku czci: prof. W. Goetla (a) i członków honorowych SW AGH – nazwiska umieszczone są na niej pośmiertnie (b)

Podczas organizowanych zjazdów koleżeńskich wychowanków Akademii Górniczo-Hutniczej nawiązywane były więzy przyjaźni, trwałe przez wiele lat. Były to więzy, zarówno między profesorami Uczelni, jak i między wychowawcami, a wychowankami, absolwentami pionów kształcących inżynierów dla górnictwa i hutnictwa. Wśród nich było wielu żarliwych patriotów, którzy wyróżnili się swym patriotyzmem podczas II wojny światowej, jak i tych co wnieśli swój wkład w odbudowę Ojczyzny po odzyskaniu przez nią wolności. Organizowane w AGH Jubileusze są okazją do spotkań, przypominających swych znajomych i odnowienia więzi z Alma Mater, z kolegami i koleżankami ze swego rocznika absolwentów. Podczas tych spotkań spotykają się serdeczni koledzy (rys.3). Z przynależności do Stowarzyszenia Wychowanków AGH wynika możliwość śledzenia rozwoju uczelni, dostosowywania programu studiów do zmieniającego się zapotrzebowania na dobrze przygotowanych inżynierów. Na spotkaniach koleżeńskich jest okazją do powspominania przebiegu życia studenckiego i dalszego utrzymania wzajemnych kontaktów.

Wśród nich byli profesorowie – patrioci, którzy utworzyli na Uczelni Koło Kombatantów przy AGH. Głównym zadaniem członków tego Koła – działających od 1967 roku (od 1992 r. w strukturze Związku Kombatantów RP i Byłych Więźniów Politycznych), którego wieloletnim prezesem był prof. W. Leskiewicz. Miało ono swą siedzibę początkowo w paw. B-4, później w paw. C-2 (do 2014 roku). Celem tego Koła było przekazywanie młodzieży wiernej informacji o patriotycznej postawie pracowników, absolwentów i studentów Akademii Górniczej, którzy w latach II Wojny Światowej walczyli w szeregach Wojska Polskiego w 1939 roku, w Polskich Siłach Zbrojnych na Zachodzie, Armii Krajowej, I i II Armii Wojska Polskiego, w oddziałach partyzanckich, byli więźniami hitlerowskich obozów koncentracyjnych i jenieckich, bądź sowieckich łagrów, podczas wojny prowadzili tajne nauczanie, a po wojnie stanęli w szeregach działaczy, odbudowujących uczelnię lub inne jednostki przemysłowe. Kombatanci, jako ludzie walki i czynu, o dużym doświadczeniu życiowym i zawodowym, wyrażali swoje zatroskanie o wychowanie młodzieży w duchu świadomości narodowej, związanej z najnowszą historią polski i macierzystej Uczelni.

Rys.3. Spotkanie przyjaciół podczas Jubileuszu 70-lecia AGH (w 1989 r.). Od lewej: siedzą – prof. Waław Różański (abs. Wydz. Hutniczego AG 1946, por. AK, pseudonim Żubr, członek honorowy SW AGH, 1987), prof. Waław Leskiewicz (abs. Wydz. Hutniczego AG 1945, por. WP, uczestnik wojny obronnej Wrzesień'1939 roku, członek honorowy SW AGH, 1987), stoją – prof. Eugeniusz Wosiek (abs. Wydz. Hutniczego AGH 1950), dr inż. Jan Gawor (abs. Wydz. Metalurgicznego AGH 1953, por. AK, pseudonim Hardy), płk. mgr inż. Zbigniew Markowski (przew. Koła Kombatantów przy AGH). Foto: J. Sińczak – w tle widoczny jest gipsowy model grupy rzeźb hutników, odtworzonej przed paw. A-0.

Szczególną grupę stanowiło 22 pracowników Akademii Górniczej, aresztowanych w dniu 6 listopada 1939 roku w auli Collegium Novum Uniwersytetu Jagiellońskiego podczas akcji pacyfikacyjnej okupanta tzw. Sonderaktion Krakau, akcji wykonanej przez Gestapo na grupie polskich profesorów z Uniwersytetu Jagiellońskiego i Akademii Górniczej. Dlatego tradycją stało się roczne składanie kwiatów pod tablicą upamiętniającą Sonderaktion Krakau (rys.4).

Rys.4. Uroczystość w dniu 6 listopada 1985 roku upamiętniająca niemiecką akcję pacyfikacyjną Sonderaktion Krakau – koło auli, paw. A-0. Od lewej: mjr A. Radwański, prof. W. Różański, prof. A. Bolewski, prof. H. Gruszczyk, prof. A. Kleczkowski, prof. W. Leskiewicz (b). Foto: Marek Torma

W dniu 16 listopada 1985 roku – z okazji 40-lecia Stowarzyszenia zorganizowano uroczystości centralne w Krakowie oraz w licznych kołach terenowych na obszarze całego kraju. Z tej okazji SW AGH otrzymało sztandar ufundowany przez wychowanków AGH i koła terenowe. Sztandar ten, wręczony został przez Mariana Ormana na ręce prof. Władysława Longi – jego przewodniczącego (rys.5). Drzewce sztandaru zwieńczone jest prostym, srebrnym szczytem z napisem „SW AGH – fundacji W. Tabora”. Podczas Jubileuszu 70-lecia AGH w dniu 23 września 1989 roku w drzewce sztandaru wbito srebrne gwoździe dekoracyjne, upamiętniające fundatorów tego sztandaru. W tej uroczystości wzięło udział 62 fundatorów w obecności rektora uczelni prof. Antoniego S. Kleczkowskiego i władz głównych SW AGH. Uczestnicy jubileuszu wzięli udział w spotkaniach na Wydziałach AGH i w balu w hotelu „Holiday Inn” oraz otrzymali medal oraz liczne pamiątki okolicznościowe.

a)

b)

Rys.5. Przekazanie przez kol. mgr inż. Mariana Ormana – przedstawiciela delegacji kół terenowych SW AGH, sztandaru Stowarzyszenia na ręce prof. Władysława Longi – przewodniczącego SW AGH (a), dr Krystyna Norwicz koordynuje wbijanie gwoździ fundacyjnych do drzewca sztandaru SW AGH (b). Foto Marek Torma

Od 1969 roku, a więc od obchodów 50-lecia Akademii organizowane są wspólnie z władzami rektorskimi odnowienia immatrykulacji po 50 latach. Uroczystość ta weszła już na stałe do tradycji naszej uczelni. Absolwenci AGH mogą także otrzymać ozdobne dyplomy ukończenia studiów przygotowane z inicjatywy SW AGH.

Stowarzyszenie prowadzi szeroką działalność wydawniczą, związaną z dziejami uczelni, tradycjami górniczymi i hutniczymi, osobami związanymi z AGH. Wydajemy także systematycznie Informator SW AGH oraz wraz z władzami rektorskimi periodyk *Vivat Akademia* adresowany dla wychowanków uczelni.

Kontynuujemy Akcję Zapomóg dla Wdów i Sierot po wychowankach AGH, którą objętych jest co roku kilkanaście osób znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej.

Stowarzyszenie i jego członkowie są uczestnikami spotkań organizowanych z okazji rocznic powstania akademii oraz stowarzyszenia. W 1969 roku podczas obchodów 50-lecia AGH wręczono Akademii nowy sztandar AGH, ufundowany przez członków SW AGH. Stowarzyszenie stara się dbać o utrwalanie ważnych wydarzeń i osób związanych z akademią.

Wiele cennych inicjatyw podejmują również koła terenowe, organizując między innymi konferencje, sesje naukowe oraz spotkania towarzyskie. Trudno wymienić tutaj wszystkie te inicjatywy. Dlatego przygotowywane jest wydanie drukiem *Kroniki Kół Stowarzyszenia Wychowanków AGH*.

Zapoczątkowujemy również przy okazji jubileuszu 70-lecia Stowarzyszenia wydawanie zeszytów, zawierających wspomnienia naszych członków i wychowanków AGH. Mamy nadzieję, że ten pierwszy numer zachęci innych do podzielenia się swoimi wspomnieniami z okresu studiów oraz pracy zawodowej, a także innej działalności. Nasi

wychowankowie mają bowiem wiele osiągnięć nie tylko w działalności inżynierskiej, ale także artystycznej, naukowej, politycznej i społecznej.

Stowarzyszenie Wychowanków w roku Jubileuszu 70-lecia

Dzisiaj Stowarzyszenie Wychowanków Akademii Górniczo-Hutniczej im. Stanisława Staszica w Krakowie jest organizacją pożytku publicznego skupiającą w około 70 kołach ponad 5 tysięcy czynnych członków. Koła nasze istnieją przy wielu zakładach przemysłowych, ale także mamy koła terenowe, koła wydziałowe, a także poszczególnych roczników studiów. Największym jest działające przy Zarządzie Głównym Koło im. Walerego Goetla, które skupia prawie połowę naszych członków. Mamy wreszcie trzy koła za granicą: w Tiranie (Albania), Hanoi (Wietnam) i w Hawanie (Kuba).

Stowarzyszenie stały i systematyczny rozwój zawdzięcza ofiarności i bezinteresownemu zaangażowaniu swoich członków, którzy nie szcędzą czasu i sił dla dobra naszej Alma Mater oraz jej wychowanków. Na szczególne podkreślenie zasługuje tutaj rola i ofiarność Rzeczników Kół, którzy utrzymują stały kontakt z Zarząd Głównym (będąc bardzo często jego członkami) oraz inspirują swoich członków do działania. Pracami SW AGH kieruje obecnie Zarząd Główny liczący 41 osób, w którym reprezentowane są praktycznie wszystkie bardziej aktywne koła oraz pracownicy uczelni, których wielu aktywnie wspiera naszą działalność.

Ostatnie dwa lata zdominowały przygotowania do obchodów naszego jubileuszu. Pracami tymi kieruje komitet organizacyjny, któremu przewodzi kol. Henryk Kopeć oraz współpracujący z nim Tadeusz Uherek (kufle), Jan Toczek (medale), Zbigniew Sulima (wydawnictwa), Józef Dańko (konferencja), Ryszard Klempka (finanse), Bolesław Herudziński (koncert w Wieliczce) oraz dr Jerzy Kicki i Marta Czubajewska – przedstawiciele Fundacji dla AGH. Obok spotkań towarzyskich w Krakowie i w Wieliczce, przygotowywane są liczne wydawnictwa okolicznościowe.

Na pierwszym miejscu trzeba tu wymienić wznowienie uzupełnionej o 10 lat „*Kroniki 70-lecia...*” autorstwa kol. Kazimierza Matla. Wydane zostaną dwa numery periodyku Vivat Akademia, Informator Stowarzyszenia, pierwszy zeszyt wspomnień naszych wychowanków – który chcielibyśmy, aby przekształcił się w wydawnictwo seryjne. Ukaże się też opracowanie książkowe na temat Hrubieszowskiego Towarzystwa Rolniczego założonego przez Stanisława Staszica. Przygotowywane są także liczne pamiątki w postaci medali, kufli, znaczków i kartek pocztowych oraz okolicznościowych datowników w Krakowie i w Wieliczce.

a)

b)

Rys.6. Moneta zastępcza 4 Staszice (a) – dukt lokalny wyemitowany przez Fundację dla AGH w lutym 2009 roku, w ramach akcji promocyjnej miasta i obchodów 90-lecia AGH, medal okolicznościowy (b) przygotowany na obchody 70-lecia Stowarzyszenia Wychowanków AGH

Oczywiście obok spraw, związanych z jubileuszem, realizowaliśmy swoje stałe zadania. Ofiarnie działał Zespół ds. Akcji Zapomóg kierowany przez kol. Henryka Konieczko. Współorganizowaliśmy z władzami rektorskimi i dziekańskimi różnych Wydziałów Akademii odnowienia immatrykulacji po 50 latach. Pracami z tym związanymi kierowała przez prawie 40 lat kol. Krystyna Norwicz. W tym roku przejęła od niej pałeczkę kol. Helena Pitera.

Wydawany jest regularnie, wspólnie z Rektorem AGH, periodyk „Vivat Akademia”, którego redakcją kieruje kol. prof. Artur Bęben.

W styczniu każdego roku organizowane były spotkania świąteczno-noworoczne, podczas których spotykali się nasi członkowie z władzami AGH. Organizatorką tych spotkań jest od kilku lat kol. Helena Pitera.

Członkowie zarządu uczestniczyli w licznych spotkaniach i konferencjach organizowanych przez koła. W ubiegłym roku grupa naszych członków uczestniczyła w wyjeździe do Wietnamu, a w tym roku planowana jest podobna wyprawa do Chorwacji. Głównym organizatorem tych wyjazdów jest kol. Henryk Konieczko.

Stowarzyszenie włączyło się aktywnie w nurt propagowania wiedzy i osiągnięć naukowych wychowanków uczelni i jej kadr naukowo-dydaktycznych poprzez przeszło 40-letnią organizację sesji naukowych AGH i zjazdów naukowych wychowanków uczelni. Do stałej troski należała zawsze dbałość o pielęgnowanie tradycji, związanych z losami uczelni i historią zawodów uprawianych przez wychowanków AGH. Tradycje pielęgnowane w uczelni pozostają wprawdzie niezmiennie, ale ewolucji i unowocześnianiu podlegają kierunki i specjalności naukowe rozwijane i uprawiane przez zespoły naukowo-dydaktyczne na wielu wydziałach. Pojawiają się obecnie zupełnie nowe i nowoczesne kierunki wykraczające daleko poza zakres górnictwa, hutnictwa i przetwarzania surowców. Uczelnia kształci i wychowuje w związku z tym zupełnie inny typ absolwenta – wychowanka o obliczu dostosowanym do potrzeb nowoczesnej, europejskiej i światowej gospodarki.

Niezmiennie w tym pędzie do nowoczesności pozostają więzi koleżeństwa i wzajemnej przyjaźni wyniesione z Uczelni, które pozostają trwale w dalszym życiu zawodowym. Dlatego w działalności Stowarzyszenia Wychowanków AGH ogromną rolę spełniają nadal spotkania wychowanków oraz zjazdy koleżeńskie członków SW AGH organizowane z okazji jubileuszów, przypadających rocznic i okazji świątecznych. Wielkim zainteresowaniem cieszą się spotkania jubileuszowe organizowane z okazji odnowienia immatrykulacji po 50 latach od rozpoczęcia studiów w AGH. Uczestniczą w nich wychowankowie wszystkich wydziałów, które osiągnęły już „złoty wiek” i mogą obdarzyć swoich absolwentów specjalnym indeksem powtórnej immatrykulacji w obecności rektora i władz Uczelni.

Dzieje SW AGH powiązane ściśle od swego początku przez całe 70 lat z losami uczelni, miały także swoje kronikarskie zapiski i notowania w formie publikacyjnej. Dla oceny i opisu osiągniętego dorobku służyła działalność publikacyjna SW AGH, prowadzona w sposób systematyczny bądź w formie biuletynów, bądź też w postaci kronikarskiej. Pod firmą Stowarzyszenia drukowane są także różnorodne wydawnictwa o charakterze biograficznym, organizacyjnym czy okolicznościowym związane z AGH bądź z SW AGH.

Historia Stowarzyszenia Wychowanków AGH doczekała się dotąd dwóch publikacji, wydanych w 1965 i 1985 roku. Kontynuacją tego typu opracowań jest także obecne wydanie „Kroniki SW AGH z lat 1945-2015”, poświęcone Jubileuszowi 70-lecia Stowarzyszenia. Obejmuje ono bardzo obszerny tekst, w którym ujęto problemowo opis wszystkich najważniejszych kierunków działalności SW AGH, zestawiono ponadto nazwiska wszystkich osób zaangażowanych aktywnie w pracy dla społeczności wychowanków uczelni i członków SW AGH zarówno w terenie jak również w siedzibie Stowarzyszenia w Krakowie.

Całość kończy w formie aneksu wykaz wszystkich czynnych członków SW AGH w podziale na koła zakładowe i regionalne. Dzieło jest hołdem dla bezinteresownej pracy i aktywności wielu wychowanków AGH działających z poświęceniem w ramach Stowarzyszenia Wychowanków Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie dla dobra ogółu wychowanków i macierzystej Uczelni. Rolę tę wielokrotnie eksponowali także rektorzy AGH, a prof. R. Tadeusiewicz nieustannie podkreślał pełnienie przez wychowanków ważnej roli ambasadorów AGH na terenie całego kraju.

„Kronika 70-lecia SW AGH” została zredagowana w sposób niekonwencjonalny. Wykracza ona poza ramy standardowego ujęcia kronikarskiego. Autor nie ograniczył się do suchego cytowania i wyliczania faktów, ale wiele epizodów oraz wątków historycznych opatrzył własnym komentarzem i krytyczną oceną wynikającą z bogatego, 50-letniego doświadczenia własnej pracy społecznej dla Stowarzyszenia Wychowanków AGH, gdzie pełnił wiele ważnych funkcji organizacyjnych.

Jubileusze SW AGH

Przypadająca w 2015 roku 75. rocznica założenia Stowarzyszenia Wychowanków AGH, skłania do przeprowadzenia przeglądu jego aktywności w ciągu minionych dziesięcioleci. Najlepszą okazją dla takiej analizy, były wcześniej kolejno mijające obchody poszczególnych jubileuszów i kolejne uroczyste rocznice. Poza wspaniałą, barwną oprawą, przynosiły one na ogół zawsze przegląd osiągnięć w minionych latach, a także ocenę dorobku i rysującej się perspektywy na przyszłość. Rodziły się wtedy nowe pomysły i pojawiały się projekty dalszych rozwiązań.

W tym miejscu dokonany zostanie krótki przegląd, organizowanych dotąd uroczystości jubileuszowych, co zwróci uwagę na rzeczy ważne w historii SW AGH, które miały znaczenie i wartość dla całej społeczności członków Stowarzyszenia i wychowanków uczelni. Służyły one także polepszeniu i pogłębieniu kontaktów z własną uczelnią, jej władzami, które zawsze doceniały znaczącą rolę SW AGH dla budowania atrakcyjnych pomostów między światem Uczelni i światem jej własnych wychowanków. Rolę tę doceniali wszyscy rektorzy, co było dobrze widoczne szczególnie w czasie ich kadencji. Wyrażali oni swoje zdanie przy każdej okazji zwykle wobec dużego grona uczestników takich spotkań.

W opublikowanym kalendarium [5] zamieszczono najważniejsze zdarzenia, związane z funkcjonowaniem SW AGH między Jubileuszami w całej 70-letniej historii najstarszej organizacji wychowanków wyższych uczelni w Polsce.

Rok 1968 – Jubileusz 20-lecia zatwierdzenia Statutu SW AGH

W dniu 2 października 1968 roku obchodzono uroczyste dwudziestą rocznicę zatwierdzenia Statutu SW AGH przez władze państwowe i władze Miasta Krakowa. Z tej okazji odbył się – w dniu inauguracji nowego roku akademickiego 1968/69, zjazd koleżeński członków SW AGH, jego sympatyków i przyjaciół. Uroczystości jubileuszowe składały się z dwóch części: ogólnego zebrania członków i spotkania towarzysko-koleżeńskiego. W czasie zebrania emanowała satysfakcja z odniesienia sukcesu i dobrego rozwoju Stowarzyszenia w oparciu o istniejący już 20 lat statut. Wielu członków Stowarzyszenia i jego władz, miało jeszcze świeżo w pamięci perypetie związane z uzyskaniem zatwierdzenia statutu i pokonania piętrzących się wtedy trudności.

Rolę gospodarza jubileuszu pełnił przewodniczący SW AGH prof. W. Goetel, a zebranych wychowanków przyjmował gościnnie w AGH rektor prof. K. Žemaitis. O sprawnym przebiegu Jubileuszu zadbali: W. Magda i S. Pytko, przy współpracy L. Luśniak-Lech, W. Pudło, S. Kukiałki i A. Pilcha.

- W czasie ogólnego zebrania i uroczystej akademii wygłoszono następujące referaty:
- W. Goetel „O solidarności górniczej i hutniczej”,
 - K. Matl „Historia i dorobek Stowarzyszenia wychowanków AGH w 20-leciu”,
 - F. Szwagrzyk „90 lat polskich organizacji studenckich w wyższych szkołach górniczo-hutniczych”.

Przyznano kolejne członkostwa honorowe osobom: T. Rumanstorfer, S. Stopa, A. Waliduda i K. Žemaitis. Uprzednio te wyróżnienia otrzymali członkowie SW AGH: w dniu 10 kwietnia 1955 roku: W. Goetel, J. Krauze, A. Sałustowicz i F. Zalewski, a w dniu 1967 roku: B. Krupiński i E. Zając.

Spotkanie towarzyskie miało miejsce w dużej sali pawilonu C-4 Geodezji Górniczej. Dla uczestników wykonano oryginalny znaczek pamiątkowy „Zieleni się jodła” do wpięcia, wyłożono księgę pamiątkową oraz nakręcono film wąskotaśmowy z przebiegu uroczystości. Jubileusz był prologiem do mającego wkrótce nastąpić Jubileuszu 50-lecia Uczelni.

Rok 1975 – Jubileusz 30-lecia

Uroczystości jubileuszowe odbyły się w dniu 4 października 1975 roku, tj. podczas inauguracji roku akad. 1975/76. Program przygotował i zrealizował specjalnie powołany przez Zarząd SW AGH Komitet Organizacyjny w następującym składzie: K. Matl (wiceprzewodniczący SW AGH) – przewodniczący Komitetu, i 6 komisji roboczych. Ponadto powołano specjalny Komitet Uczczenia pamięci wychowanków i studentów AG, poległych w latach 1939-45, w składzie: R. Ney – przewodniczący, F. Szwagrzyk (przewodniczący SW AGH) – wiceprzewodniczący Komitetu, i inni członkowie, którego głównym zadaniem było ufundowanie 2 tablic pamiątkowych.

Komitet Organizacyjny Jubileuszu 30-lecia zrealizował trzy główne zadania:

- przygotowanie części oficjalnej i towarzyskiej uroczystości,
- wykonanie i zamontowanie dwóch tablic pamiątkowych, poświęconych prof. W. Goetlowi i wychowankom Akademii Górniczej poległym w latach 1939-45,
- wykonanie pamiątek dla uczestników Zjazdu Jubileuszowego.

Uroczystości jubileuszowe obejmowały:

- część oficjalną (Akademia Jubileuszowa, odnowienie immatrykulacji, odsłonięcie tablic, sesja naukowa),
- spotkanie towarzyskie w godzinach wieczornych.

Głównym punktem części oficjalnej była akademie jubileuszowa zorganizowana w auli AGH z udziałem rektora AGH prof. H. Filcka i Senatu Uczelni. Po przemówieniu powitalnym rektora, referat okolicznościowy przedstawił przewodniczący SW AGH – doc. F. Szwagrzyk na temat: „Rola i zadania Stowarzyszenia Wychowanków AGH w rozwoju uczelni”. Myśl przewodnią referatu dotyczyła idei wzajemnej więzi absolwentów uczelni, ich roli w ramach SW AGH, osiągnięć Stowarzyszenia oraz jego wkład i udział w planach rozwoju uczelni. W drugiej części akademii odbyła się podniosła uroczystość odnowienia immatrykulacji po 50 latach dla dawnych studentów roczników: 1920/21 do 1923/24 i 1925/26. Wręczenia uczestnikom specjalnych indeksów dokonał prorektor AGH A. Długosz, który przy tej okazji wypowiedział szereg ważnych i podniosłych słów oraz złożył gratulacje jubilatam. Otrzymali oni także z rąk przewodniczącego SW AGH odznakę „Zasłużony dla Stowarzyszenia i Uczelni”.

Przed aulą odbyła się uroczystość odsłonięcia dwóch tablic – ufundowanych przez przemysł i SW AGH, a poświęconych – pierwsza: pamięci prof. Walerego Goetla, druga – pamięci wychowanków i studentów AG, poległych w latach okupacji 1939-45.

Sylwetkę i zasługi prof. W. Goetla przedstawił zebranym w krótkim przemówieniu prof. R. Krajewski. Tablica ku uczczeniu pamięci wychowanków i studentów Akademii

Górnicej, wykonana z brązu według projektu J. Galicy doc. ASP w Krakowie, zawiera 121 nazwisk osób, które zginęły w latach okupacji w różnych okolicznościach (m.in. obozy koncentracyjne, front wojenny, partyzantka, konspiracja itp.). Ma ona rozmiar 1,4×3,4 m i została odlana z brązu w Hucie Pokój w Rudzie Śląskiej dzięki materialnemu i fachowemu wsparciu ówczesnych ministrów Górnictwa i Energetyki, Przemysłu Ciężkiego oraz dyrektora generalnego ZGHMN „Metale” w Katowicach.

W godzinach popołudniowych odbyła się sesja naukowa pod przewodnictwem prorektora M. Kałwy z referatami przedstawicieli resortów o perspektywie rozwoju górnictwa i energetyki oraz materiałów budowlanych w Polsce.

Uroczystości jubileuszowe zamknęła część towarzyska odbywająca się w paw. A-0 na kruzgankach i przyległych salach z udziałem ponad 800 uczestników. W programie zaprezentował się Zespół Pieśni i Tańca AGH „Krakus” oraz kapela ludowa zespołu, która przygrywała do tańca. Na niskim parterze, poniżej hallu, odbywała się karczma piwna.

Wszyscy goście otrzymali miłe pamiątki: medal 30-lecia, kufel na piwo, tacę ze zdjęciem AGH, znaczki do klapy, plakietki ceramiczne oraz świeżo wydrukowaną kronikę SW AGH pt. „Stowarzyszenie Wychowanków AGH im. S. Staszica w latach 1945-75”, a ponadto szereg publikacji wydawniczych związanych z historią Uczelni.

Rok 1985 – Jubileusz 40-lecia

Równie uroczyste w dniu 16 listopada 1985 roku obchodzona była 40 rocznica utworzenia Stowarzyszenia Wychowanków AGH w 1945 roku. Organizację jubileuszu powierzono komitetowi w składzie: S. Pytko – przewodniczący, T. Wagner-Staszewska – sekretarz, członkowie: J. Kicki, A. Kielski, K. Matl, Kr. Norwicz, W. Różański.

Pozostawiła ona po sobie trwały symbol w postaci sztandaru ufundowanego dla SW AGH przez koła terenowe oraz niektóre jednostki i instytucje gospodarcze. Uroczystą akademię w auli poprzedziła ceremonia wbijania gwoździ przez fundatorów (62 jednostki) do drzewca sztandaru z udziałem rektora AGH prof. A.S. Kleczkowskiego, prorektorów AGH, władz Stowarzyszenia Wychowanków AGH i rzeczników kół terenowych SW AGH. Po wystąpieniach prof. W. Longi – przewodniczącego SW AGH i prof. A.S. Kleczkowskiego – rektora AGH, nastąpiła ceremonia wbijania gwoździ do drzewca sztandaru. Dla każdego fundatora były przygotowane srebrne gwoździe z wygrawerowaną nazwą koła lub zakładu. Po jej odczytaniu przez K. Norwicz, następował moment umieszczenia gwoźdźca w drzewcu przy żywych oklaskach zebranych uczestników.

Kulminacyjnym punktem uroczystej akademii był akt przekazania sztandaru dla Stowarzyszenia. Sztandar przekazali członkowie pierwszego Zarządu Stowarzyszenia z 1945 roku: M. Orman (chorąży), K. Meissner i S.Z. Stopa (asysta), a odebrał W. Longa w otoczeniu K. Norwicz i K. Matla, do których skierowano słowa: *„aby wychowankowie Akademii Górniczo-Hutniczej pod tym sztandarem mieli taki sam zapał i ochotę do pracy, jak my w trudnych czasach powojennych”*.

W. Longa odbierając sztandar zapewnił, że „wychowankowie Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie zawsze będą pracować zgodnie z hasłami wypisanymi na wysoko umieszczonym sztandarze”. Następnie przekazał sztandar w ręce rzeczników: K. Setkowicz, Z. Trejdy, A. Zarębskiego, którzy przyjęli sztandar jako: „symbol godności wszystkich absolwentów Akademii Górniczo-Hutniczej”, co spotkało się z burzliwymi i długotrwałymi oklaskami. Chór Zespołu Pieśni i Tańca AGH „Krakus” zakończył akademię pieśnią „Gaude Mater Polonia”.

Program uroczystości podzielono na trzy etapy:

- uroczysta akademie w auli z wręczeniem ufundowanego sztandaru,
- spotkania w instytutach i na wydziałach z kadrą profesorską i w grupach koleżeńskich,

– uroczysta kolacja z bogatym programem kulinarnym i rozrywkowym.

Świętowanie zakończył bal jubileuszowy w salach hotelu „Orbis–Holiday In”, który trwał do samego rana. Dla licznych gości i uczestników jubileuszu przygotowano szereg miłych pamiątek, między innymi: medal jubileuszowy 40-lecia SW AGH, wydawnictwa okolicznościowe i proporczyki z podobizną sztandaru dla kół SW AGH.

Rok 1995 – Jubileusz 50-lecia

W dniach 21-23 września 1995 roku Stowarzyszenie Wychowanków AGH nadzwyczaj okazało uczciło półwiecze swego istnienia. Upiękniono bowiem 50 lat od chwili powołania w dniu 8 grudnia 1945 roku Komisji Statutowo-Regulaminowej SW AGH, która w bardzo krótkim czasie przekształciła się w Komitet Organizacyjny Stowarzyszenia.

Dla odpowiedniego przygotowania programu i następnie jego realizacji Zarząd Główny SW AGH powołał w 1993 roku Komitet Organizacyjny Jubileuszu w składzie: Jerzy Nowakowski – przewodniczący, S. Rychlicki – zastępca przewodniczącego, i członkowie: J. Dańko, J. Jarominek, J. Kusiński, R. Morawa, K. Norwicz, T. Ratajczak i K. Świątkowski.

Komitet przystąpił bardzo energicznie początkowo do prac przygotowawczych i koncepcyjnych, a następnie do realizacji głównych celów, które były wielokrotnie konsultowane na zebraniach Zarządu Głównego i jego prezydium. Pół wieku trwania i systematycznego rozwoju Stowarzyszenia w ścisłej współpracy z uczelnią utrwaliło jego rolę i znaczenie, co potwierdziły już wcześniej poprzednie jubileusze: 30-lecia i 40-lecia oraz także częste zjazdy wychowanków różnych wydziałów i roczników uczelni. Z tradycji tej wynikała ciągłość, która spowodowała, że jubileusz 50-lecia stał się świętem Akademii Górniczo-Hutniczej i wszystkich jej wychowanków.

Uroczystości jubileuszowe zostały zaplanowane na trzy dni i odbyły się przy bardzo dużej frekwencji uczestników. W pierwszym dniu 21.09.1995 roku zebrał się III Krajowy Zjazd Sprawozdawczo-Wyborczy Delegatów SW AGH, poświęcony głównie wyborowi nowych władz na kolejną kadencję do 1999 r. Przyznano także członkostwo honorowe Stowarzyszenia profesorom Uczelni: J. Janowskiemu, S. Knothemu, T. Karwanowi i J. Sędzimirowi. W godzinach popołudniowych wystąpił z koncertem Zespół Pieśni i Tańca AGH „Krakus”.

Jubileusz zaplanowany na dwa następne dni rozpoczęto Mszą Świętą w Kolegiacie Akademickiej Św. Anny, odprawionej w intencji zmarłych wychowawców i wychowanków AGH oraz wszystkich uczestników jubileuszu.

Dalszy ciąg uroczystości kontynuowano w auli AGH, gdzie odbyła się akademii jubileuszowa z udziałem gospodarza uczelni i jubileuszu Rektora AGH prof. M. Handke, senatu, licznych gości i członków Stowarzyszenia Wychowanków AGH. W czasie akademii zostały wręczone „Akty nadania członkostwa honorowego SW AGH” przyznane dzień wcześniej przez Krajowy Zjazd Delegatów.

Godziny poobiednie przeznaczone były na odbycie spotkań koleżeńskich w grupach przyjaciół i kolegów z okresu lat studiów.

Ostatni dzień jubileuszu wypełniła Sesja Naukowa na temat: „Wkład absolwentów w rozwój Uczelni” z referatami:

- prof. A.S. Kleczkowski „Droga do powstania Akademii Górniczej w Krakowie (koniec XVIII – 1919 r.)”,
- prof. S. Gorczyca, doc. M. Milewski „O potrzebie istnienia Stowarzyszenia Wychowanków Akademii Górniczo–Hutniczej z doświadczeń rocznika 1944/45”,
- prof. M. Handke „Akademia Górniczo–Hutnicza, stan obecny i zamierzenia na przyszłość” oraz spotkania na wydziałach z wychowawcami i profesorami.

Z okazji 50-lecia opublikowano specjalny plakat według projektu artystycznego A. Konior, wybito w Mennicy Państwowej posrebrzany medal 50-lecia, przygotowano tacę z herbem Krakowa i szklany kufel piwny. Dla kolekcjonerów Poczta Polska przygotowała datownik okolicznościowy, wydrukowano dwie barwne widokówki z motywami Uczelni oraz kartę pocztową.

Z rocznym prawie opóźnieniem 10.05.1996 r. odsłonięto w holu A-0 tablicę marmurową w kształcie rozwartej księgi poświęconą „Członkom honorowym Stowarzyszenia Wychowanków AGH” według projektu prof. J. Nowakowskiego (ASP Kraków). Tablica była przygotowywana przez Komitet Organizacyjny 50-lecia SW AGH, ale z powodu przyczyn technicznych odsłonięcie nastąpiło po uroczystościach w czasie Dnia Hutnika 1996. Umieszczono na niej nazwiska zmarłych dotąd członków honorowych SW AGH. Tablicę poświęcił ks. prałat A. Waksmański, proboszcz parafii Św. Szczepana, a odsłonięcia dokonał JM rektor AGH prof. M. Handke w obecności Senatu i licznie zebranych gości. Dzieło planowane od dawna doprowadziła do sfinalizowania K. Norwicz autorka koncepcji tablicy.

Przebieg uroczystości relacjonowała prasa i telewizja, a specjalny raport dla członków SW AGH opracował Zarząd Główny (Informator SW AGH, 2001 r.). Trwałą pamiątką Jubileuszu 50-lecia Stowarzyszenia Wychowanków AGH pozostanie tablica członków honorowych SW AGH umieszczona w holu paw. A-0 oraz medal jubileuszowy z brązu. Na awersie medalu umieszczone są stylizowane fragmenty zabytków starego centrum Krakowa oraz poziomy napis: „Jubileusz Stowarzyszenia Wychowanków Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie”, a na rewersie: sztandar SW AGH oraz napis „50 lat, 1945–1995”.

Rok 2005 – Jubileusz 60-lecia

W dniu 8 grudnia 2005 roku minęło 60 lat od daty utworzenia Komisji Statutowo-Regulaminowej Stowarzyszenia Wychowanków AGH, którą przyjmuje się za datę założenia przyszłego SW AGH. Pod przewodnictwem F. Zalewskiego rozpoczęto intensywne starania o opracowanie projektu statutu i jego zatwierdzenie. Komisja rozpoczęła także prace nad przyszłym modelem organizacyjnym.

Obchody 60-lecia odbyły się w dniach 16-17 września 2005 roku. Dla uczczenia tego ważnego faktu powołano Komitet Organizacyjny Jubileuszu 60-lecia, pod przewodnictwem J. Nowakowskiego, w składzie: J. Dańko (wiceprzewodniczący), J. Jaromek i I. Suliga.

Obchody rozpoczęły się Mszą Św. w Kolegiacie św. Anny, odprawioną przez biskupa Tadeusza Pieronka, który w bardzo ciepłych i serdecznych słowach nawiązał do tradycji i osiągnięć SW AGH i macierzystej Alma Mater.

Objęły one uroczystą akademię jubileuszową, sesję naukową oraz spotkania towarzyskie na wydziałach. Uroczysta akademia jubileuszowa odbyła się w auli w paw. A-0, podczas której stosowny referat wygłosił prof. S. Mitkowski „O tradycji ruchu stowarzyszeniowego absolwentów naszej uczelni i historii SW AGH”. Następnie wręczono dyplomy, odznaki jubileuszowe i uhonorowano grupę 29 osób „Za zasługi dla SW AGH”, sponsorom i osobom, które wniosły wkład w organizację jubileuszu.

Podczas pory poobiedniej odbyły się spotkania absolwentów na wydziałach oraz wieczorem uroczysta kolacja w salach stołówki pracowniczej.

W drugim dniu – podczas sesji naukowej, wygłoszono następujące referaty:

- ♣ Matl K.: Rozwój i działalność Stowarzyszenia Wychowanków AGH w Krakowie,
- ♣ Tadeusiewicz R.: Aktualna sytuacja oraz pozycja AGH wśród polskich uczelni technicznych,
- ♣ Klich J.: Aktualny stan polskiego górnictwa, a szczególnie górnictwa węglowego, na tle gospodarki światowej i bezpieczeństwa energetycznego kraju,

- ▲ Wójcik Z.: Starania Stanisława Staszica o nauczanie geologii, górnictwa i hutnictwa w Krakowie.

W godzinach popołudniowych w salach Krakusa odbył się koncert Baletu Form Nowoczesnych AGH pod dyrekcją Jerzego M. Birczyńskiego.

Dla upamiętnienia tych chwil zostały przygotowane: wydano Kronikę 60-lecia SW AGH, wybito specjalny medal jubileuszowy oraz przygotowano pamiątki okolicznościowe: kufel, śpiewnik i okolicznościowy datownik.

Rok 2010 – Jubileusz 65-lecia

Z okazji tego jubileuszu w dniu 22 października 2010 roku zorganizowano spotkanie jubileuszowe. Program uroczystości jubileuszowych przygotował komitet organizacyjny: J. Nowakowski – przewodniczący, Z. Kulig, A. Bęben, E. Cichy i T. Nosal – jako członkowie.

Obchody rozpoczęły się Mszą Św. w Kolegiacie św. Anny.

Głównym punktem programu była konferencja naukowa „Rola Stowarzyszenia Wychowanków w integracji uczelni z Wychowankami i Przemysłem” – zorganizowana w auli A-0 z udziałem gospodarza uczelni prorektora AGH prof. T. Słomki, dziekanów poszczególnych wydziałów uczelni Akademii, absolwentów, członków Stowarzyszenia i zaprzyjaźnionych gości.

Rys.7. Uczestnicy Jubileuszu 65-lecia SW AGH podczas obrad konferencji – aula AGH, paw. A-0

W ramach konferencji ogłoszono następujące referaty:

- ▲ Mitkowski S.: Jubileusz Stowarzyszenia Wychowanków Akademii Górniczo-Hutniczej im. Stanisława Staszica,
- ▲ Matl K.: Walery Goetel – Rektor AGH i wieloletni Przewodniczący Stowarzyszenia Wychowanków AGH,
- ▲ Bęben A.: Z pięknych kart historii dąbrowskiej Sztygarski,
- ▲ Lubera D. – Prezes Zarządu TAURON Polska Energia: Od okręgów po grupy energetyczne,
- ▲ Holeksa A., który omówił referat Tor A. – Wiceprezes JSW, pt. Stan aktualny i perspektywy rozwoju Jastrzębskiej Spółki Węglowej SA.

Następnie wręczono: nadaną godność członka honorowego SW AGH 4 osobom, wręczono medale 90-lecia uczelni 38 osobom i odznaki honorowe „Za zasługi dla SW AGH” 33 osobom. Ponadto słowa gratulacyjne przekazali przedstawiciele bratnich stowarzyszeń: prof. Marta Doleżał – Stowarzyszenie Absolwentów UJ, Lech Dobrowolski – prezes Stowarzyszenia Wychowanków Politechniki Śląskiej, i kilku przedstawicieli kół terenowych z polskiego górnictwa miedzi.

Dzień ten zakończyły odwiedziny na wydziałach uczelni i spotkanie koleżeńskie uczestników jubileuszu (pawilon ZPiT AGH „Krakus” przy ul. Reymonta 15).

Wydano również pamiątkowy album autorstwa Ewa Postawa, Anna Chadaj pt. Oni też studiowali w AGH. Inżynierowie – artyści i... Życiorysy niekonwencjonalne. Została wydana przez Stowarzyszenie Wychowanków AGH, dzięki zainteresowaniu Przewodniczącego SW AGH prof. Stanisława Mitkowskiego.

Rok 2015 – Jubileusz 70-lecia

Dostojny jubileusz 70-lecia działalności Stowarzyszenia Wychowanków AGH został uświetniony w dniach 18 i 19 września 2015 roku. Gospodarzem tych obchodów był prof. Tadeusz Słomka – urzędujący rektor. Organizację Jubileuszu wspierał 38-osobowy Komitet Honorowy, w skład którego weszło wielu znakomitych przyjaciół SW AGH.

Przebieg tego Jubileuszu przygotował Komitet Organizacyjny w składzie: H. Kopeć – przewodniczący, E. Cichy, J. Dańko, B. Herudziński, R. Klempka, T. Nosal, C. Ropa, T. Uherek, R. Waclawik-Wróbel – członkowie, i M. Czubajewska – przedstawiciel Fundacji dla AGH.

Konferencja jubileuszowa SW AGH odbyła się pod hasłem „Absolwenci Akademii Górniczo-Hutniczej w czasach społeczeństwa wiedzy”. Zaplanowano ją w auli paw. A-0 oraz w Kopalni Soli w Wieliczce, a objęła ona następujące referaty:

- ♣ Mitkowski S.: 70 lat Stowarzyszenia Wychowanków AGH – integracja uczelni z wychowankami i przemysłem,
- ♣ Siwik A. – Prorektor AGH: Uniwersytet w dobie współczesnej,
- ♣ Tajduś A.: Inżynierowie z AGH,
- ♣ Tadeusiewicz R.: Jak formować wiedzę studentów AGH, by zapewnić im najwyższe kwalifikacje jako absolwentom zdobywającym godne miejsca w społeczeństwie wiedzy,
- ♣ D’Obyrn K. – prezes Kopalni Wieliczka: Absolwenci i studenci AGH w Kopalni Wieliczka,
- ♣ Wirth K. – prezes KGHM: KGHM Polska Miedź SA – przykład firmy o korzeniach lokalnych, działającej w skali globalnej,
- ♣ Kaczorowski J. – prezes PGEGiFK: Wyzwania stojące przed przemysłem wydobywczo-wytwórczym w Polsce na przykładzie PGEGiFK SA,
- ♣ Siedlik J. – prezes MGGP-Areo: Przestrzeń pod kontrolą – nowoczesne technologie teledetekcyjne,
- ♣ Greiner-Wronowa E.: Inżynieria materiałowa w archeometrii szkieł historycznych,
- ♣ Garbacz-Klempka A.: Metalurgia i odlewnictwo w średniowiecznym Krakowie w świetle badań Rynku Głównego w Krakowie,

wyłoszone w dwóch dniach jej trwania.

Dzień drugi jubileuszu zakończono pięknym koncertem Wiesława Ochmana w podziemiach zabytkowej Kopalni Soli w Wieliczce.

Uczestnicy tego jubileuszu Stowarzyszenia Wychowanków AGH otrzymali wiele ciekawych pamiątek jubileuszowych m.in.:

- ♣ medal 70-lecia, wykonany przez firmę Toczek z Kęt,

- ▲ kufel piwny,
- ▲ Kronika SW AGH, autorstwa K. Matla, wyd. 2, poszerzone,
- ▲ okolicznościowe kartki pocztowe,
- ▲ Vivat Akademia – numer jubileuszowy.

Źródło:

1. Bąk B. (red.): Dziewięć dekad Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie 1919-2009. Zespół ds. Informacji i Promocji AGH. Kraków, 2009
2. Kleczkowski A.: Stowarzyszenie Studentów Akademii Górniczej – SSAG (1919-1948) – Trudne lata Akademii Górniczej. Red. A. Bolewski s. 361–392. Wyd. Literackie. Kraków 1989.
3. Sulima-Samujło J. (red.): Z dziejów Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie w latach 1919-1967. AGH, Kraków, 1970.
4. Sulima-Samujło J. (red.): Kronika i spis absolwentów. 1 – Pion górniczy, 2 – Pion hutniczy, 3 – Pion elektromechaniczny i wydziały politechniczne. AGH, Kraków, 1979.
5. Mitkowski S.: 70 lat Stowarzyszenia Wychowanków AGH – integracja uczelni z wychowankami i przemysłem. Vivat Akademia – wyd. jubileuszowe, Kraków, 2015
6. Matl K.: Kalendarium Stowarzyszenia Wychowanków AGH 1945-2010. Vivat Akademia, Kraków, 2010, nr 4
7. Matl K.: Kronika Stowarzyszenia Wychowanków AGH im. S. Staszica 1945-2015. SW AGH, Kraków, 2015
8. Matl K.: Kronika 60-lecia Stowarzyszenia Wychowanków AGH im. S. Staszica w Krakowie 1945-2005. SW AGH, Kraków, 2005

Opracował: dr inż. Jerzy KAJTOCH

Kraków, 15 grudnia 2016 r.